

DAHAVSKI POROČEVALEC

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA NARODNEGA ODBORA

Štev. 21

Dachau, v petek, dne 25. maja 1945

Broj 21

TITO - NAŠ SIMBOL IN NAŠA SMER.

— OB ROJSTNEM DNEVU NARODNEGA HEROJA
MARŠALA JUGOSLAVIJE —

Predvojna Jugoslavija je bila klasičen primer majhne slovanske države, ki je bila zasušnjena zapadnemu kapitalu in ki je v nasprotju z velikimi simpatijami, ki so jih njeni narodi vedno gojili do velikega ruskega naroda, vodila izrazito protislovansko, zlasti protisovjetsko politiko. Zasušnjena tujemu velekapitalu je povzročala nesamostojnost in nestalnost v zunanji politiki, ker se je čaršijska politika v svojem lokavem nihanju vedno naslanjala na tisto državo, ki je bila trenutno najmočnejša. Zato smo ob izbruhu svetovne vojne krepko zaplavali v vode italijanskega in nemškega fašizma, ker je notranja protiljudska politika izkoriščanja širokih delavskih in kmetijskih množic videla samo v naslonitvi na fašistične režime garancijo za svoj obstoj. Druga garnitura meščanskih strank je sicer beževala z razpoloženjem širokih ljudskih plasti z njihovimi zahtevami po samoodločbi narodov, po sporazumu v notranji politiki, po protifašistični orijentaciji in naslonitvi zunanje politike na zapadne demokracije, zlasti pa na Sovjetsko zvezo, vendar pa samo toliko, kolikor ji je to bilo potrebno v konkurenčni borbi za oblast - to se pravi, nelskreno in samo navidez. Čim se je kak tak kmetič meščanskih klik dokopal do oblasti, je redno izdal in odvrnil široke zahteve ljudskih množic in vsak režim se je ločil od prejšnjega samo po tem, da je bil slabši od njega.

Široke ljudske plasti pa se svojim zahtevam niso nikdar odrekale, nasprotno, radikalizirale so jih in manifestirale zanje ob vsaki priložnosti. Spomnimo se samo, s kakšnim navdušenjem in v kako ogromnem številu smo se pred petimi leti odzvali bructvu prijateljev ruskega naroda in kako je takrat naš narod manifestiral svojo odločno voljo po sodelovanju z velikim bratskim narodom, ker se je zavedal, da bomo samo v takšni zvezi našli pot, kjer si bomo "prosti volili vero in postav". In ko je prišla za nas ura odločitve, ali s fašizmom in nacizmom v pogin, ali pa na strani demokracij in Sovjetske zveze v svobodo in novo življenje, se je naš narod odločil za drugo tezo. Ta

odločitev nam je sicer na glavo nakopala vojno, v kateri je vladajoča plast po nekaj dneh kapitulirala. Toda narodi Jugoslavije so nadaljevali borbo s fašizmom in okupatorji, čeprav spočetka sicer z golimi rokami, vendar pa brez vodstva katerekoli izmed starih meščanskih strank, ki so po vrsti stopale v službo okupatorja in izdajale narod za ceno oblasti. Zato je bila naša nacionalna borba, borba proti okupatorju povezana z borbo proti lastnim meščanskim klikam in je bila proti njim prav tako ostrá kot proti okupatorju samemu. V štiri leta trajajoči borbi so si narodi Jugoslavije zgradili novo svojo vojsko, ki je z lastnimi silami obračunala z okupatorjem in njegovimi plačanimi izdajalci, marveč so si v britskem sporazumu na podlagi enakopravnosti in svobode postavili osnovne temelje novega državnega in družbenega življenja.

V tej borbi so stopili na plan novi ljudje. Med njimi je zavzel prvo mesto sin naše zemlje, ki je s svojimi bogatimi izkušnjami v veliki ruski revoluciji nabral dovolj izkušenj in pobud, da je postal učiteljem narodom Jugoslavije v njihovi borbi za samostojnost in neodvisnost, za uresničenje njihovih socialnih zahtev, za njihovo sodelovanje z vsemi svobodoljubnimi narodi, zlasti pa z velikim ruskim narodom. To je kovinarski delavec, častnik Rdeče armade - naš maršal Tito. Pod njegovim vodstvom je borba južnoslovanskih narodov zavzela tisto smer in tisti obseg, kot si ga je v balkanskih osvobodilnih vojnah želel že Ljensin: izvedena je bila ne samo proti tujim nasilnikom, marveč tudi proti lastnim zajedalcem in izdajalcem ter postala tako neizmerno popolnejša od osvobodilnih borb v obeh balkanskih vojnah. V tem je Titova največja zasluga. Zato nam je Tito postal ne samo simbol vse naše borbe in njenih uspehov, postal je njen nosilec in usmerjalec našega dela in naše bodočnosti. Zato mu ob njegovem rojstnem dnevu želimo vse, kar si sami želimo - še lepše bodočnosti v miru z vsemi svobodoljubnimi narodi sveta. Ta vojna pozna celo vrsto premaganih in osvobojenih. Med vsemi temi narodi se je pojavil en sam Tito. In ta Tito je naš.

jd.

DELAVSTVO PRESTOLNE LJUBLJANE MANIFESTIRA

Ogromno zborovanje v veliki dvorani in na telovadišču Tabora

LJUBLJANA, 24. maja - Snoči je bila v unionski dvorani velika prireditve - gostovanje ukrajinske umetniške skupine "Mojstri Ukrajine" s solističnimi in zborovskimi pevskimi točkami, plesi in godbo. Obisk je bil odličen, odobravanja po vsaki točki vzporeda ogromno. Prireditve je oddajala tudi tukajšna radijska postaja.

LJUBLJANA, 24. maja - Na binkoštni ponedeljek se je vršil v veliki dvorani doma na Taboru ogromen zbor ljubljanskega delavstva. Vsi prostori s stranskimi dvoranami in hodniki vred so bili nabito polni in tudi na telovadišču je vlada la velika gneča. Zborovanje je vodil tov. Perko, narodno vlado ja zastopal minister za gozdove in rudnike, tov. Leskovšek. Po govorih je odšel velik spreved z zastavami in transparenti na čelu pred "Unio". Z balkona je množico pozdravil minister tov. Leskovšek, nato pa je govoril tov. Dolinar, ki se je pred kratkim vrnil iz pritvornega taborišča Hauthausen domov.

ZBOR NA GOSPOSVETSKEM POLJU

LJUBLJANA, 24. maja - Na Koroškem so bili pretekli teden v Sinči vasi, Dobriji vasi, Smarjetih, Pliborku, Velikovu in Železni Kaplji veliki zbori naroda, zlasti mladine. Povsod so govorniki in govornice naglašali, da koroško slovensko ljudstvo zahteva takojšnjo vrnitev jugoslovanske vojske v te kraje. Pozdravili so vzajemnost med avstrijskimi in slovenskimi bojovníki za svobodo in zahtevali takojšnje strogo kaznovanje nemških fašistov, ki se še danes v kljub zasedbi po zavezniskih četah neovirano sprehajajo po Celovcu in Beljaku. Iz vseh zborovanj so bili poslani prisrčni pozdravi maršalu Titu.

LJUBLJANA, 24. maja - Na zgodovinskem Gospodsvetskem polju so se 19. maja zbrali od vseh strani slovenski omladinci in partizani, da tudi na tem slavnem mestu izrečejo svojo glasno besedo po osvoboditvi Koroške. Knežji kamen je bil ovit v slovensko trobojnico, tisočero množice so valovile okrog njega in poslušale govornike ter jim pritrjevale. Kakor da bi se znova narod zbral k izvolitvi svojega vojvode... Maršalu Titu in predsedniku vlade Kidriču v Ljubljani se zborovalci poslali iskrene pozdrave z soglasno željo, da bi tudi Koroška kmalu za vedno bila združena z ostalo Jugoslavijo.

RAZDEJANJE NA SPODNJEM ŠTAJERSKEM

LJUTOMER, 24. maja - V našem okraju je poljedelstvo zelo prizadeto po okupaciji in vojnih dogodkih. Več kakor dve tretjini korij, tretjina goved in skoraj vse prašiče so odpeljali Nemci. Velika je tudi škoda na poljih in po vinogradih, ker so se vsepovsod gradile razne utrdbe, tudi čebelarstvo je zelo prizadeto. Prebivalstvo se sedaj hitro vrača na svoje domove in hiti z obdelovanjem polja; popravljajo se tudi za ceste in železniška prega na Radgono oziroma Ormož in Mursko Soboto. Z delom je pričelo tudi že nekaj obratov, in ko bo prispel premog, bodo tudi opekarne pričele obratovati. Vsepovsod se odstranjujejo številne mine na komunikacijah, železnici in poljih.

FTW, 24. maja - V nedeljo se je Sv. Barbara v Halczah ob izredno številni udeležbi oddolžila spominu padlim borcem za svobodo.

EVROPSKI NARODI ODLOČNO S SOVJETSKO ZVEZO

BEOGRAD, 24. maja - Zunanji minister Jugoslavije dr. Subašić je izjavil, da bo zunanja politika Jugoslavije v bodoče sledela na najtesnejšem sodelovanju s Sovjetsko Zvezo. Vsa naša politika mora biti politika miru in notranje izgradnje.

PRAGA, 24. maja - Zunanji minister Češkoslovaške Jan Masarik je izjavil, da je prijateljstvo z ruskim in z vsemi narodi Sovj. Zveze glavna smernica bodoče češkoslovaške zunanje politike.

VARŠAVA, 24. maja - Tu se je vršil velik miting, ki se ga je udeležilo več deset tisočev naroda. Ogromna množica je navdušeno manifestirala za prijateljstvo s Sovjetsko zvezo in dajala duška svoji hvaležnosti za osvobojenje, ki ga je poljskomu narodu prinesla Rdeča vojska. Govorniki so energično poudarjali, da želi poljski narod sodelovati v bodočnosti z vsemi slovanskimi državami, posebno pa s Sovjetsko Zvezo.

SILNA MOČ RDEČE VOJSKE

PARIS, 24. maja - Znani francoski politik Eduard Herriot je imel pomemben govor, v katerem je med drugim izjavil, da je na prvomajski proslavi v Moskvi, kateri je prisostvoval, občudoval silno moč ruske armade na veliki paradi, kjer so nastopile nepregledno množice vojaštva z ultramodernim orožjem. Poudaril je odločno voljo francoskega naroda, da čim prej tesneje sodeluje s Sovjetsko Zvezo. Izjavil je, da bi do vojne gotovo ne bilo prišlo, ako bi se bila Francija in svobodni narodi zvezali s Sovjetsko Zvezo. Tako zveze bi se bil Hitler ustrašil in ne bil bi napadel Evrope. Herriot je dalje s poudarkom rekel, da je Francija odločno proti reakcionarni politiki, ki jo skušajo proti volji osvobojenih narodov stari režimi vsiliti tem narodom. Tako je izrečno omenil grškega kralja, ki se vsiljuje za gospoda grškemu narodu, in druge take in podobne protendente.

U Povoljnim Slučaju - 20.5. 1945

Po pitanju našeg odlaska kući primio je komandant logora gen. Adams našu delegaciju u pratnji našeg podporučnika Rakčevića. Nakon opširnog izveštaja, kojeg su komandantu podneli naši delegati, naglasivši da za nas put ni sa naše strane ni sa strane naše vlade ne postoje apsolutno nikakove smetnje, nego još i toliko da je sve osigurano na samom Bledu za naš smestaj. Komandant je obećao izići u susret u koliko je god više moguće. Tako je obećao da će još danas uputiti kurira, koji će pregledati ceste i mostove od našeg sadanjeg mesta boravka pa do Bleda i koji će do sutra podneti komandantu izveštaj o stanju. U povoljnom slučaju, t.j. da su ceste i mostovi prelazni, staviće nam američka komanda u vremenu od 29. maja do 2. juna kamione, kojima će se prevesti tri puta po 1000 naših drugova do Bleda. Osim nas iz Dachau-a prevezli bi se na ovaj način i naši drugovi iz Allacha i manjih lagera iz okoline Linchena. Dakle, ako sutrašnji izveštaj bude povoljan, putuje se između 29. maja i 2. juna na Bled. I.S.

IZJAVA DR. SUBAŠIĆA

ČESKVA, 24. maja - Jugoslavanski zunanji minister dr. Subašić je v San Franciscu demantiral vesti, da namerava sovjetska vojska prispeti tudi v Trst. Določeno je, da bodo sploh vse sovjetske čete v toku enega meseca zapustile Jugoslavijo in odšle domov.

TELJ, 24. maja - Sem je prispel veleposlanik Sovjetske zveze.

MARŠAL TITO O VPRAŠANJU TRSTA IN PRIMORJA

Govor maršala Tita v Zagrebu je v svetovni javnosti napravil močan vtis. V naslednjem prinašamo še odstopke o vprašanju Trsta in našega odnosa do Italije:

Širijo se razni glasovi o tem, da je spor med nami in zavezniki. Vse te vesti so brez osnove. Mi smo postali v teku te borbe v Evropi najbolj borbeni in najmočnejši zaveznik na strani zaveznikov proti skupnemu sovražniku vseh združenih narodov. V tej borbi smo dali 300.000 življenj našega naroda. Borili smo se, da bi osvobodili svojo zemljo, da bi jo spremenili v boljšo in srečnejšo skupnost, toda borili smo se tudi za naše brate, ki so bili podjarmljeni preko 20 let od tujca. Končna odločitev o končni združitvi teh krajev z Jugoslavijo, za katero smo se borili, se mora izvršiti na mirovni konferenci.

S silo orožja smo prišli do Soče in v Furlanijo

Mi nismo postavili svoje osvoboditve, ali kakor rečejo "okupacije", teh krajev nikogar pred izvršeno dejstvo. Prišli smo do Soče in dalje v Furlanijo prav tako s silo svojega orožja, kakor so zavezniki s pomočjo svojega orožja premagali sovražnika v Afriki in prišli do Soče. In srečali smo se na Soči. Mi nismo ničesar uzurpirali s tem, da smo gonili sovražnika tako daleč, kakor smo le mogli. Zato bi bilo napako in bila bi velika krivica, obtoževati nas, da smo kogarkoli postavili pred izvršeno dejstvo in vzeli s pomočjo svojega orožja nekaj, kar nam ni odobreno po mednarodnem zakonu. Nismo prišli v Istro, Trst in na Sočo, da bi postavili zaveznike pred izvršeno dejstvo ter da bi to zemljo prisvojili; prišli smo zato, da uničimo in pomagamo uničiti največjega sovražnika civilizaciji, Nemčijo. Bila bi velika krivica nasproti našim narodom, če bi nas hoteli zdaj zaradi tega obtoževati in zahtevati, da od tam odidem, ne upoštevajoč, da so nas stali Istra, Trst in Slovensko Primorje v zadnjih 10 dneh borbe 8.000 mrtvih. Mi imamo tam pravice kot zavezniki. Hočemo, da se nam priznajo zavezniške pravice, prav tako, kakor so nam priznane zavezniške dolžnosti, ki jih stoddostno in se bolj izvršujemo. To vprašanje je lahko rešiti in rešili ga bomo, ker ne delamo nepremišljeno. Dali smo dosti žrtv, čeprav je danes v Jugoslaviji 1.700.000 prebivalcev manj, kakor leta 1941.

Italiji ne priznavamo zavezniških pravic

Če so imeli zavezniki prej kak dogovor o okupacijskih področjih, to ne more biti razlog, da mi ne bi začeli svojih zaslužjenih bratov. Maršal Alexander in jaz sva se prej dogovorila, da bodo on del okupirane njegove cete, toda mi smo prišli prvi, in to v borbi, da bi zavarovali naš življenj, da ga ne bi klali še naprej italijanski fašisti, da premagana Italija ne bi mogla zdaj s fašističnim terorjem ustrahovati slovenskega prebivalstva v teh krajih. Zgodovina nam nikoli ne bi odpustila, če bi pustili naše brate nezaščitene potem, ko so tudi sami pretekli kri za svojo svobodo. Mi nismo ničesar odvzeli s silo, temveč hočemo, da se spoštujejo naše pravice. Toda, kaj se danes dogaja! Mi smo molčali, so borili in točili kri za skupno zavezniško stvar. Italijani so pa že danes pokrenili vprašanje Trsta in Istre, o katerih pravijo, da so zanje dali 600.000 življenj. Italija je do večerj požigala in morila po naši Dalmaciji, Slovenskem Primorju in Istri. Kaj so vse storili njeni vojaki, fa-

šisti in vsi odredi, ki so bili tam, naši zemljiki izropali so naše kraje do golega, izropali naše vasi, pobili deset in desetisoce naših najboljših sinov, močanov in kmetov, zdaj pa pride Italija na dan z nekakšnimi pretenzijami do nas. Mi ji ne priznamo zavezniških pravic; zahtevamo, da nam plača, kar nam je storila.

Zakaj nam je potrebna enotna, močna Jugoslavija

Italijani hočejo, da ostanejo Istra, Trst, Slovensko Primorje, pa tudi Roka in Zader njim. Mi smo pripravljene živeti v najboljšem prijateljstvu z italijanskim narodom, toda šele, ko smo najprej prečistili svoje račune. Lahko rečem, da se bo ta stvar vsekakor ročila in se nam bo kmalu posrečilo, sporazumeti se z zavezniki, toda prav tako lahko rečem, da bomo stali čvrsto, da bomo čuvali svoje pravice, da jih ne bomo pustili izigrati. Zato pa je potrebna enotnost, zato je potrebno bratstvo, zato je potrebna nova močna Jugoslavija. Slovenci sami ne morejo braniti svoje moje; Hrvati sami ne morejo braniti svoje moje, nemščini, čeprav je bila najmočnejša, sami in ne skupaj za sebe, lahke jo pa branijo vsi skupno.

TITOVA POSETA MOSKVI

Ugledni ameriški časopis "Times" doneo je v svemu broju od 23. aprila jedan članak, posvećen poseti maršala Tita Moskvi o priliki potpisa ugovora o savezu sa Rusijom. U članku se veli: "Nikad valjda jugoslovenski maršal Tito nije izgledao tako dobro raspoložen kao poslednje nedelje, prilikom svoje posete Moskvi. Sa njegovog lepog lica bile su privremeno nestale brige o državi i ratu. Rusko vreme bilo je grubo, bilo je proletnjeg snoga, ali ruska srca dočekala su ga dobrodošlicom, sa pravom letnjom toplinom. Kremlj je naime želeo da poseta ima zvaničan karakter: nekadašnji hrvatski matalni radnik, koji je 1941. iskrsap iz pomrčine da postane čovek br. 1. na Balkanu, je vrlo naročit prijatelj.

Maršal Staljin posudio mu je ogromnu limuzinu sa zele-nim prozorima. Komisar za spoljne poslove Molotov otpratio ga je do "Bolševičkog Teatra", gde je svojeručno dao znak publici za oduševljene pozdrave, kojima je popraćen ulazak jugoslovenskog maršala u dvoranu. Jugoslovensko poslanstvo priredilo je najraškošnji prijem sezone, pohosno kao u večernjim haljinama i frakovima - prijem oživiljen je jednom oduševljenom novinarkom, koja je izrazila želju da poljubi velikog čoveka iz Jugoslavije (Maršal Tito odbio je naravno diskretno poljubac pred javnošću).

Pošto su mnoge čaše kavaskog vina i šampanjca bile izpraznjene, Tito i Molotov u prisustvu Staljina koji je dobrodušno posmatrao - potpisali su ugovor o dvadesetogodišnjem prijateljstvu između dveju zemalja. Ugovor je bio sastavljen po uzoru paktova, prethodno potpisanih između Moskve s jedne strane i Francuske i Čehoslovačke sa druge. Njime se ugovara uzajamna pomoć u ovom ratu i protiv makogjeg nemačkog napada u budućnosti, te obećava saradnja u međunarodnoj delatnosti za mir i razvoj ekonomskih i kulturnih veza.

Poverjenike za krontko po blokkih prosimo, da pridje danes v petek 25. t. m. ob 15. na livado za blokom 31, kjer je uredništvo "Dahavskega poročevalca", na kratak, važen razgovor. Pridite zanesljivo in točno!

"NEPOVERENJE IZLEDU NAS I SOVJETSE UNIJE TREBA RAZBITI DELOM I REČJU"

Govor ministra rada Bavina na kongresu Radničke stranke

BLACKPOOL, 24. maja - Na kongresu Radničke stranke, koji se održava ovde, ministar rada Bavin održao je danas govor, u kome se osvrnuo i na spoljnu politiku stranke, pa je pored ostalog rekao i ovo: "Za mirovnu konferenciju 1919 odsustvo ruskih predstavnika bilo je prava tragedija. Naše je da se ona više ne ponovi. Glavni cilj naše spoljne politike treba da bude pristan sporazum triju velikih savezničkih sila. Sjedinjene Države su zemlja privatne inicijative i individualne slobode u privredi. Sovjetska Unija je zemlja socijalizirane privrede. Mi se nalazimo negde na sredini, jer kod nas još uvek preovladjuje u ekonomiji lična inicijativa, ali se u njoj donekle već počinju ogledati naše težnje za socijalizacijom. Prema tome, mi smo predodređeni da igramo posredničku i blagotvornu ulogu izmedju naša dva prijatelja. Drugi naš glavni cilj u spoljnoj politici je ustanovljenje efikasnog sistema kolektivne bezbednosti. Medjutim, da bi takav sistem bio sprovodiv, nije dovoljno govoriti o međunarodnoj policiji, nego valja unapred pripremiti njenu regrutaciju. Mi moramo već sad imati i ovaj izgled tog pitanja pred očima. I posle rata sa Japanom, Velika Britanija moraće zadržati neku vrstu vojne obaveze, naravno ne opšte, i znatno ublažene u poredjenju sa današnjom. Kad je reč o našoj politici u Evropi mnogi strahuju da bi mi mogli iskoristiti države istočne i jugoistočne Evrope kao polazne tačke za rat protiv Sovjetske Unije. Drugi optužuju Sovjetsku Uniju da krije slične namere protiv nas. Uzrok ovih bojazni treba tražiti u nekom iz osnovna neopravdanom nepoverenju. To nepoverenje treba razbiti delom i rečju. Ako pobedimo na izborima, obećajem u ime svoje stranke da se ćemo služiti malim državama protiv velikih da bi izvojevali neku sopstvenu korist. Što se tiče Francuske, radićemo na tome da ona osvoji svoj stari položaj u svetu. Ona evoluiše na levo. A leвица ima poverenja u levicu. Nadam se radi toga da ćemo postići svoj cilj da uspostavimo staru prisnost u odnosima sa prijateljskim francuskim narodom."

NAŠ OBRAZOVANJE NOVE VLADE U ENGLESKOJ

LONDON, 24. maja - Sinoć oko 8 časova izdato je u Downing Streetu br. 10 saopštenje da je obrazovanje privremeno "starateljsko" vlade povereno Winstonu Churchill. Očekuje se da će lista novo vlade biti gotova tek u ponedeljak, a utorak podnese Parlamentu. Parlament će biti raspušten 15. juna. Izbori će se održati 5. jula. Veruje se da u novoj vladi neće biti laburista. Za liberala se takodje smatra da će ostati u opoziciji. Vlada bi imala biti uglavnom sastavljena od konzervativaca i izvesnih istaknutih, a nezavisnih ličnosti.

SJEDINJENE DRŽAVE ZA SNABDEVANJE EVROPE

WASHINGTON, 24. maja - Predsednik Truman izjavio je sinoć novinariima da Sjedinjene Države moraju na sebe uzeti jedan deo odgovornosti za snabdevanje Evrope. Izgladnole evropske zemlje ne bi mogle biti pogodan teren za ustanovljenje demokratskih režima i pobedu čovečnih ideologija, zbog kojih su Ujedinjeni narodi podneli tolike žrtve.

WASHINGTON, 24. maja - Saznaje se da su u Poljsku i Čehoslovačku upućene veće količine američkog semena. 68.000 poljoprivrednih sprava čeka u britanskim lukama da bude prevezeno za Jugoslaviju.

BERLIN, 24. maja - Prema izveštajima dopisnika britanskih listova nemačko zaliho hrane mogu trajati još 60 dana. Inače, za vreme rata, nemačko stanovništvo bilo je bolje hranjeno od stanovnika nekih krajeva Engleske. To je potpuno prirodno. Nemci su pljačkali celu Evropu da bi obezbedili svoju ishranu. Njihova vojska

živela je i hranila se proizvodima osvojene zemlje u kojoj se nalazila. Po celoj Evropi vršene su nemilostive rekvizicije. Što se tiče Velike Britanije, ona je živela od onog što je sama proizvodila i što su njeni brodovi mogli prevesti. U vezi s tim, međodavni krugovi u Sjedinjenim Državama i Velikoj Britaniji naglašavaju da će prilikom snabdevanja Evrope, reč biti uzet u obzir na poslednjem mestu. Njegovo stanovništvo, bolje hranjeno za vreme rata od svojih žrtava, može sada lakše snositi oskudicu od ostalih evropskih naroda.

MISIJA HARRY HOPKINSA

WASHINGTON, 24. maja - Predsednik Truman izjavio je sinoć novinarima da je u specijalnoj misiji uputio u Moskvu Harry Hopkinsa, poznatog savetnika pokojnog Roosevelta. Američka javnost pozdravlja ovaj izbor ističući da je Hopkins već bio u Rusiji u sličnim misijama i da je bio u pojedinostima upućen u prepisju Roosevelt-Staljin, kao i u tok razgovora u Jalti.

BERLIN, 24. maja - U savezničkoj kontrolnoj komisiji, koja će vršiti nadzor nad upravom Nemačke, Veliku Britaniju predstavljao general Montgomery.

KOPENHAGEN, 24. maja - Nova danska vlada prekinula je diplomatske odnose sa Japanom.

HAPSENJE PROPALA WALHALLA

FLensburg, 24. maja - Ovde su jutros pohapšeni Dönitz i ostali članovi njegove takozvane vlade. Isto tako su prihvaćeni i članovi nemačke vrhovne komande. U svemu je lišeno slobode oko 400 lica. Medju njima se nalaze Schewerlin von Krossig i Speer. Frideburg, potpisnik kapitulacije otrovao se.

MÜNCHEN, 24. maja - Jedra američka patrola uhapsila je u bavarskim brožuljoima zloglasnog Juliusa Streichera, jednog od glavnih inicijatora progona protiv Jevreja.

LONDON, 24. maja - Spisak smrtnih zločinaca je gotov. V njem se na prvom mestu nemiški nacistični voditelji Hitler, Himmler, Göring, Ribbentrop, Rosenberg i drugi in sove cela vrsta italijanskih fašističkih hierarhova. Dosedaj obsega spisak nad 15.000 imen najvećih krivaca.

MOSKVA, 24. maja - Predsednik sovjetske komisije za obravnavanje vojnih zločinaca, je podao izjavu, ki v njoj zahteva najhitrojši postupak zavezničev proti vojnim zločincem.

WASHINGTON, 24. maja - Robert Saxon, član najvišjega američkega sodnoga dvora in glavni svetovalac USA pri sudišču za sojenje vojnih zločinaca, je že odpotoval v Evropu na zavezno konferenciju, ki bo 31. maja v Londonu. Američka javnost ruzno zahteva, da se postopek proti vsem krivcem čim bolj pospeši.

OSTO, 24. maja - Najvišji državni tožilec Arnsen je odredil policijsko zasliševanje Quisslinga in 3800 njegovih ožjih sotrudnikov. Po končani preiskavi pridejo vsi pred redno sodišče.

KAKO JE ZAISTA UMRO HITLER ?

MOSKVA, 24. maja - Prema podacima ruske tajne policije, Hitler je umro u jednom skloništu ispod kancelarije rajha, od injekcije, koju mu je dao njegov lični lekar, ne zna se dali na njegov zahtev ili protiv njegove volje.

BERLIN, 24. maja - Prebivalci Nemačke se bodo morali zadovoljiti s hranom dnevno do 1500 kalorij.

TELEGRAM NAŠIH DRUGOVA IZ BUCHENWALDA MARŠALU TITU

Jurišne jedinice pritvorjenika sprečile su pokolj zarobljenika
sa strane SS

Organ Komiteta Narodnog oslobodjenja u Francuskoj "Nova Jugoslavija" objavila je nastupni članak:

Na dan 11. ov. m. uveče američke trupe oslobodile su po zlu čuveni nemački koncentracijski logor Buchenwald. U tom logoru koji je brojao oko 80.000 zarobljenika, nalazilo se oko 600 Jugoslovana, većim delom političkih krivaca.

Još pre oslobodjenja, u logoru su bili obrazovani nacionalni komiteti za pripadnike pojedinih narodnosti, koji su rukovodili radom i održavanjem reda. Svi ti nacionalni komiteti su sačinjavali jedan zajednički logorski komitet, koji je obrazovao nekoliko jedinica sa zadatkom da po svaku cenu spreče eventualni pokušaj SS-ovaca da izvrše pokolj nad gotovim zarobljenicima.

Kada su se američke trupe približile logoru, logorski komitet je izdao naredjenje svojim jurišnim jedinicama i one su napale na stražu i ostale SS-ovce koji su se nalazili u logoru i razoružale ih. Naoružane odzutom oružjem, ove jedinice su odmah počele i sa čišćenjem okoline logora i traženjem SS-ovaca, koji su pokušali da se sakriju.

Komitet Jugoslovana u Buchenwaldu održao je odmah posle oslobodjenja logora svoj prvi javni sastanak. Sa ovoga sastanka upućen je pozdravni telegram maršalu Jugoslavije Josipu Brozu - Titu, koji glasi:

"11. aprila, pomoću prijateljske američke vojske i našom vlastitom vojnom akcijom, oslobodili smo se iz kandži najgorih fašističkih zločinaca.

Naše prve misli i želje idu našem velikom drugu i vodji - maršalu Titu. Nikakve patnje i nikakva poniženja nisu mogla slomiti u nama duh borbe i poštovanja. Naša je jedina želja da što pre stavimo naše snage u borbu za konačno i dosledno istrebljenje najvećeg neprijatelja čovečanstva - fašizma.

11. april je za nas dvostruko srećan dan, jer je to takodje dan zaključenja Pakta o uzajamnoj pomoći i prijateljstvu sa Sovjetskim Savezom.

Da živi veliki vodja i strateg naše oslobodilačke borbe - maršal Tito!

Da živi Jugoslovenska Narodno - oslobodilačka vojska!

Da živi Jugoslovenska vlada!

Da živi sovjetsko - jugoslovenski pakt!

Na prvom slobodnom sastanku jugoslovenskih antifasista u Buchenwaldu dno 15. aprila 1945.

Rukovodstvo Oslobodilačkog fronta u koncentracionom logoru Buchenwald

GLASOVI TRŽASKIH DNEVNIKOVA

"Ljudska pravica" pravi u uvodniku od 22. maja, da je trditelj, da pripada Trst se vedno v Italijansko ozemlje, enakovredna zahtevi, naj bi prišiel zapet pod Italijansko upravu. To ima namen ponovno ponižati Jugoslaviju. Toda boj za Trst je trajal nad 3 leta in bojevalo ga je tržaško prebivalstvo po svojih partizanskih oddelkih, da bi se otresli fašističnega jarma. Vojne operacije jugoslovenskih in tržaskih čet so samo del zavzorniških vojnih podjetij in je popolnoma pogrešno poročanje da-

la angleškega in ameriškega časopisja o pravem stanju stvari. Ta del časopisja je še vedno v službi fašizma.

"Primorski dnevnik" se bavi s proglasom maršala Alexandra in smatra, da so njegove besede žalitev vseh jugoslovenskih narodov. Primorsko ljudstvo brez razlike narodnosti je jako trpelo pod fašistično in kasneje nemško strahovladno ob pomoči ustašev in belogardistov ter je zato samo prišlo za orožje, da se otrese svojih mučiteljev. Jugoslovenska armada in IX. primorski korpus sta prišla ravno se pravočasno, da sta rešila Trst in ostale pokrajine pred ponovnim, možno najtežjim preganjanjem, ko so bile zavezniške armade še precej oddaljene. Zasedba Trsta torej ne more biti nikak samostalni čin, temveč samo zaseda v imenu zaveznikov in po lastni odločitvi primorskega naroda. - "Il nostro avvenire" je naperil oster napad na Bonomijevo vladu v Rimu, ker še vedno dovoljuje hujskajoče govore nadijske postaje Bari. Dalje ugotavlja tudi ta list, da je primorsko ljudstvo po svojih borbenih oddelkih skupno s 4. jugoslovensko armado izvedlo osvoboditev Trsta, da reši mesto iz fašistično - nacističnih krempljev. Člankar konča z nado, da zavezniki gotovo ne bodo dopustili ponovno zasedbe mesta po Italiji, in je prepričan, da prijatelji svobodnega Trsta ne bodo storili nobenega nepremišljenega koraka, temveč izvedli že sedaj rešitev tržaškega vprašanja v zadovoljstvo ljudstva, ki je prišlo na vseh popriščih ponovno za delo, da se zopet prične redno poslovanje vseh naprav v mestu in pristanišču.

IZ SOVJETSKE ZVEZE

Kongres društva prijateljev Sovjetske zveze v Bukarešti je v nedeljo pokazal, da je misel iskrenega sodelovanja Rumunov z Rusijo pognala globoke korenine. Društvo šteje 630 podružnic, ki so bile zastopane na zboru s 560 delegati. Ob otvoritvi kongresa jih bili zastopani kralj po maršalu dvorn, dalje komunska vlada, vojska in najodličnejše ostale komunske korporacije; prisotni so bili tudi zastopniki sovjetskega poslanstva in vojske ter podpredsednik Društva za gojitelj stikov z inozemstvom v Moskvi, Karaganov. V častno predsedništvo so bili izvoljeni poleg kralja Mihajla in drugih odličnikov tudi maršal Stalin in maršal Tito.

Skrb za vojne invalide v Sovjetski zvezi se stalno izboljšuje. Izmed njih jih je bilo doslej 81% nameščenih v državni službi, potem ko so obiskovali nalašč zanje prirejene tedaje za uradnike, knjigovodje, itd. Takih šol je sedaj 33 in iz njih prihajajo tisoči invalidov, da potem prevzamejo razna službena mesta. Splošno je v državnem proračunu predvidenih nekaj milijard rubljev za zdravstvene svrhe. Ustanavljajo se poleg invalidskih šol zavodi za vojne sirote, dečji in materinski domovi, oskrbovališča, igrišča, zdravilišča, itd. Vse države Sovjetske zveze se dobro zavedajo važnosti tega vprašanja, zato hočejo storiiti vse, da čimbolj dvignejo zdravstveno stanje ljudstva.

V znamerju obnove. - "Tas" poroča iz Smolenska, da so kmetje v smolenskem okrožju že obdelali toliko zemlje, kakor pred vojno. Razlika do ohdelane površine l. 1944. znaša nad 100%.

RESNIČNA ZGODBA V WILDPARKU

Čemerno torkovo jutro. Sprehajal sem se po našem taborišču in zavil proti Wildparku. Spotoma sem srečal tovariša, ki je bil tudi tja namenjen. Pripovedoval mi je o svojem prvem obisku prejšnji večer, ko so nam ga odprli, bil mi je spotoma dober mentor. Sredi zelenja, prvič po poldrugem letu, sem očaran z očmi božal mehke trate, gredice cvetja, košato drevje. Mirno mi je šel pogled po gladini ribnika, po katerem je čolnaril polglasno žvižgaje mlad Poljak. Na drugem koncu je samcat lovit ribe starejši možak. Vseenoakrog je vladal tih pokoj. Le redki sprehajalci so tu in tam stopicali po lepo izpeljani poti.

Mirno tišino je nenadoma premetil ropot motorjev. Mimo naju je zdrvel avtobus, poln ameriških vojakov. Da poiščeva samoto, sva krenila s ceste na rahlo pokojero stezo, ki se je vila preko trate in naju privedla prav pod zidno ograjo. Presenečena sva se spogledala. Na ljubki jasi je stal ob zid prislonjen stol, ki ga je menda včeraj zaneel v ta kotiček miru željan sotrpina. Po stezi sva kmalu dospela do ceste, ki je kakih 100 metrov od naju držala preko široko odprtih vrat ven v drugi svet. Kar se pojavil ob vhodu ameriški vojak, ki nama z živahnimi kretnjami nekaj dopoveduje. Nisva vedela, kaj hoče. Ko sva hotela svojo pot v osrčje parka nadaljevati, nama je začel groziti s puško. Odločila sva se, da stopiva do njega. Vojak nama je šel naproti. Povedel naju je tik izhoda pred zid in pozval, da se okreneva.

V tem hipu sva se zavedela smrtno nevarnosti. Imela sva pred seboj človeka, ki naju je hotel postreliti. Konji so se zašibile noge, v hipu sem preletel v mislih vse svojo življenje, ki me je končno z obrazom privedlo do stene, kamor ne moreš dalje, a se za tvojim hrbtom naperja puška. S tovarišem sva začela z vojakom besedni boj v vseh mogočih jezikih. Zdi se, da je razumel italijanski. Z namršenim čelom in naperjeno puško naju je surovo napodil nazaj v park.

Zopet sem se znašel sredi zelenja. Zdelo se mi je, da stopam po lepo urojenem visoko obzidanem pokopališču. Sloki leseni stražni stolp je bil kompas, le tu mimo vodi edini dovoljeni izhod v našo drugo kletko. Padle so prve težke kaplje, kmalu se je vili ploh. Pospešila sva korake. V grlu me je tiščalo tako kot pred 25 leti, ko sem na vsvetski dan zapuščal Suhil bajor in se vračal mimo oboroženih straž kraj strelskih in vojaškega strelišča v mesto. Ta spomin se je družil s sedanjostjo, ko moramo pronašati očitke o naših fašističnih metodah. R. Savnik

KDO NAS MORA PREHRANJEVATI ?

V poročilu o zadnjem mitingu piše "Poročevalec" od 22. t.m. med drugimi tudi tole: "Navezani smo na hrano, ki nam jo dajejo Nemci, ker Američani so dolžni, prehranjevati samo vojne ujetnike".

Kdor nas zadržuje v tem tisočkrat prokletem, z bacili vseh vrst prepojenem taborišču, ta je dolžan skrbeti za našo prehrano, človeka vredno stanovanje, zdravje, počitek itd. Dodatki konvencije Zenevskega Rdečega križa izpočetka leta 1942, katere so podpisali i Amerika i Jugoslavija i Nemčija, postavljajo vojne in civilne ujetnike na isto stopnjo ter jim dajejo ista prava tudi glede na hrano, doposrevanje in pakete. Če nam Američani ne morejo nuditi dovoljne prehrane, recimo, vsled višje sile ali pa splošnega standarda, potem nam morajo na podlagi citiranih konvencij dovoliti, da pi-

šemo domov zopet po pakete.

Kdor pa še vedno misli, da nas morajo prehranjevati Nemci, ta naj ima tudi prav, toda potem naj naš Mednarodni odbor v sporazumu z ameriškim povojstvom predpiše lepo okoliškim poselstnikom - le ti so hranili vsa leta vso tisočglovo SS zalogo z najboljšim od najboljšega - da morajo dnevno dobaviti toliko in toliko količine mleka, mesa, moka, sočivja itd., pa bo Američanom, pravici in našim žolodcem zadoščeno !

C.L.

SPOMEN NA BELGIJSKO

Marsikdo izmed nas je o božiču 1942 zdihoval za zidovjem belgijske vojašnice, kamor so ga spravile fašistične kanalice ali pa belogardistični svetniki za praznike miru in sprave. Jedli smo enkrat na dan, takole med 10. in 16. skledo riža ali makaronov, potem je imel pa žolodoc zopet 24 ur miru. Tako je nekako v 3 tednih so naše pogumne žene in matere le dosogle, da so nam pošiljale opoldne kosilo in ras tako rešile obupnega stradanja v neznosnem mrazu. Toda iznajdljivo straža - bele in fašistične - so nam temeljito zagrenile tudi to: vso doroseno hrano so ti lopovi zmetali v eno posodo in nam tako servirali vse obenem: juho, pomošano s praženim krompirjem, spinačo, solato in morebiti še kompotom.

No, na ta kosila sem se spomnil danes, ko mi je bilo izven obzidja v "Speisesaalu" po trdem dopoldanskem dolu servirano kosilo na enem in istem krožniku: prav dobra in obilna omaka z mesom po njej pa namočena spinača, fižol in marinirada s kruhom. Zagabila se mi je sicer ta mešanica, toda lačen človek ni pretrmast - pojedel sem vse in sedaj imam zopet - grižo !

cl.

VESTI IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA, 24. maja - "Tanjug" poroča, da je zvezna vlada pravočasno zagotovila potrebno množino modre galice in oskrbela tudi prevoz za Slovenijo s pomočjo letal. Poljedelsko ministrstvo v Ljubljani bo sedaj nujno razdelilo odgovorjajočo množino med vinogradnike v vseh pokrajinah Slovenije; cene galice so tako nizke, da bo vsako vreševanje crne borze onemogočeno.

VRANSKO, 24. maja - Vsa Savinjska dolina je te dni proslavljala dan zmage in osvobojenja. Povsod so bile čete partizancev z navdušenjem sprejete in pogoščene. - Vkljub galemu številu razpoložljivih delavcev so vsa polja 100% obdelana; pretivalstvo bo storilo vse, da se zagotovi prehrana doline.

LJUBLJANA, 24. maja - Prometni odsok komande mesta je predpisal takojšnjo prijavo vseh motornih vozil: osebnih in tovornih, motociklov, itd.

LJUBLJANA, 24. maja - Ranjenci IX. korpusa so po radiu pozdravili vse znanke in prijatelje iz bolnice v Idriji.

PRODUKCIJA HRADE V LETU 1945. - Po vesteh iz Zedinjenih držav, angleškega imperija, Kanade in drugih držav, je v splošnem množina hrane v letu 1945. manjša od one v preteklem letu. Tako se naglašja, da je samo mesna prehrana za 1,5 milijona ton manj na razpolago kakor lani. Prav tako je bila tudi proizvodnja sladkorja manjša. Iz tega razloga je potrebno, da se pomaga s poljedelskimi stroji in traktorji vsem onim državam, kjer bi se dala proizvodnja kakorkoli povečati, da bi se moglo potem po možnosti samo prehranjevati. Jugoslavija je prejela 15.000 t poljedelskih strojev, in traktorjev s pomočjo transportnih letal.